

Kui kallid on ravi?

Ravi hind sõltub hambast ning sellest, kas tegemist on esmase või ümberraviga. Tagumised hambad on anatoomialt keerukamad, seega on ka nende ravi kallim. Samuti mõjutab hinda ravivisiitide arv. Mida raskem on ravi, seda rohkem kulub visiite. Hamba juureravi ja sellele järgnev taastamine on siiski soodsam kui hamba eemaldamine ning asendamine tehisijuure ehk implantaadi+krooni või sildproteesiga. Oluline on meeles pidada, et kõiki hambaid siiski pole võimalik "päästa".

Mis saab hambast pärast ravi?

Kui hambal on juureravi pooleli või hammas pole veel lõplikult taastatud, tuleb vältida ravitava hambaga mälumist või hammustamist. Hammas võib kergelt murduda. Samuti on oluline hoolitseda oma suuhügieeni eest. Enamik juureravitud hammastest peab vastu sama kaua kui terved või täidistega hambad, mille hambahärv pole kahjustunud. On võimalik, et juureravitud hammas ei parane ning valu püsib. Samuti võib hammas muutuda tundlikuks kuid või aastaid pärast edukat ravi. Sellisel juhul võib juureravi ümberravi hamba "päästa".

Miks vajab juureravitud hammas täiendavat ravi?

Trauma, sügava kaarise, eemaldunud, lekkiva või ebatäpse täidise tõttu võivad mikroobid uuesti juurekanaliruumi liikuda ning juureravi tuleb ümber teha. Vahel võib olla tegemist töötlemata kanali osade või leidmata anatoomiaga.

Kas kõikidel hammastel on võimalik teostada juureravi?

Enamikul juhtudel on ravi teostatav, kuid vahel on see võimatu. Ravida ei saa hambaid, mille kanaliruum pole avatav või millel on juuremurd. Samuti on see raskendatud juhtudel, kui hambal pole piisavalt luulist kinnitust või hammas ei ole taastatav. Juureravi arenedes on siiski osutunud võimalikuks ravida hambaid, mis varasemalt oleks eemaldatud. Näiteks kasutades hambaravi mikroskoopi on arstil võimalik vaadata suurenduse abil hamba sisemust. Nii tulevad nähtavale murdunud instrumendid, lisakanalid, sulgunud kanalisuudmed. Vahel tuleb eduka ravitulemuse saamiseks kombineerida tavapärast juureravi kirurgilise juureraviga.

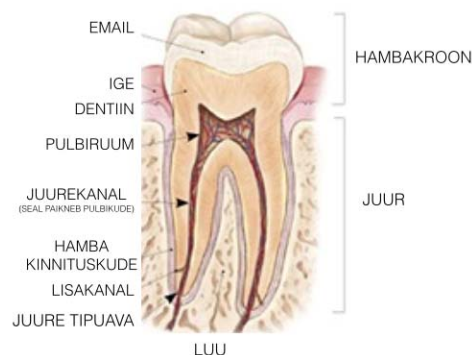
*Ameerika Endodontide Assotsiatsiooni patsiendiinfo põhjal
koostanud arst-resident Marjo Sinijärv
2014*

HAMBA JUURERAVI

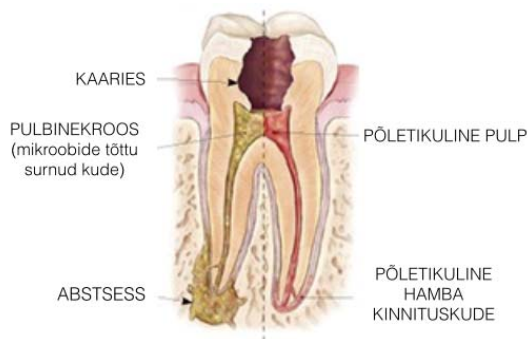
Mis on juureravi/endodontiline ravi?

Juureravi teadus - endodontia - on tuletatud kreeka keelest ja tähendab hamba sisemust. Endodontiline ravi on seega hamba sisemuse ravi. Selleks, et aru saada, mis on juureravi, tuleb tunda hamba ehitust: Hamba sees, emaili ja dentiini all, asub pehme kude - hambapulp. Pulp koosneb veresoontest, närvikiududest ja sidekoest, ulatub hambakrooni ülemisest osast juuretippudeni ning on seotud juurt ümbritsevate kudedega.

Pulp vastutab hamba kasvu ja arengu eest. Kui hammas on lõpuni arenenud, saab ta hakkama ka ilma pulbita, kuna toitained jõuavad hambani ka teda ümbritsevatest kudedest.

Miks vajab hammas juureravi?

Juureravi osutub vajalikuks, kui hambapulbis tekib põletik. Selle tekkepõhjuseks võib olla sügav kaaries, korduv hambaravi, hambamurd, mõrad. Isegi kui trauma tõttu ei teki hamba murdu või nähtavat mõra, võib hambanärv siiski vigastatud olla. Kui hammas jääb ravita, hakkab ta valutama. Aja jooksul levib põletik üle juuretipu ning on oht turse ehk abstsessi tekkeks, mis on nähtav hammast ümbritseval igemel või isegi näol.

Millised sümptomid viitavad juureravi vajadusele?

Hammas võib vajada juureravi, kui ta valutab, on võrreldes varasemaga pikemalt/tugevamalt tundlik külmale/kuumale, on hell katsumisel või mälumisel, on muutnud värvi. Ravivajadusele võib viidata ka hammast ümbritsevate kudede tundlikkus või turse, mädavool igemetaskust või siinustraktist (uuriskäik juuretípust igemele).

Samuti võivad olla suurenenud lokaalsed lümfisõlmed. On ka võimalik, et sümptomid puuduvad, aga hammas on haige.

Kuidas juureravi päästab hamba?

Arst eemaldab põletikulise hambanärvi, puhastab ja kujundab juurekanalite sisemuse ning lõpuks täidab ja sulgeb kanaliruumi. Ravi järgselt vajab hammas taastamist täidise või krooniga, et hammas saaks jälle täita oma funktsiooni.

Kas ravi ajal ja ravi järgselt võib tunda valu?

Sageli alustatakse juureravi selleks, et leevendada hambanärvi põletikust tekkinud hambavalu. Ravi käigus kasutatakse lokaalset tuimestust ning enamasti ravi ajal valu ei tunne, kuid vahel on see siiski võimalik. Esimestel päevadel pärast ravi võib hammas olla tundlik ning valutada, eriti siis kui hammas varem valutas. Vajadusel võib võtta käsimüügi valuvaigisti, näiteks ibuprofeeni või paratsetamooli. Ravi järgselt võib hammas võrreldes teiste hammastega olla mõnda aega tundlikum või teistmoodi. Vajadusel pöörduda hambaarsti vastuvõtule.

Juureravi etapid

Juureravi teostatakse ühe või mitme visiidiga. Ravi etapid on:

1. Arst uurib hammast ning teeb röntgenülevõtte, püstitab diagnoosi ja määrab hamba raviplaani. Hammas tuimastatakse (vajadusel). Seejärel pannakse hamba ümber klambriga kumm, mille eesmärgiks on hammas isoleerida - see kaitseb hamba sisemust sülje ja suumikroobide eest, samas ei satu ravis kasutatavad vahendid patsiendi suuõnde. Kui patsiendil on nohu, on ravi raskendatud - patsiendil pole võimalik isoleeriva kummi tõttu suu kaudu ega nohu tõttu nina kaudu hingata. Sellisel juhul tuleks arstiga ühendust võtta ja kokku leppida uus raviaeg.
2. Arst avab puuride abil hamba pulbiruumi. Juurekanalite töötlemiseks ja kujundamiseks kasutatakse spetsiaalseid instrumente.
3. Pärast kanaliruumi puhastamist ja kujundamist täidetakse juurekanalid biosobiva, tavaliselt kummitaolise materjaliga, mida kutsutakse gutapertšiks. Enne gutapertši asetamist viiakse kanalitesse siilerit, mis lihtsustab täitematerjali kanalitesse viimist ning täidab ja sulgeb selle ruumi, kuhu täitematerjali pole võimalik asetada.
4. Viimaseks etapiks on hamba lõplik taastamine valguskõvastuva täidise või hambalaboris valmistatud krooniga. Vahel võib enne hamba lõplikku taastamist täidisele lisakinnituse saamiseks olla vajalik kanalisse tugiposti asetamine.